

[Wilhelm]

fentligt ansattes ytringsfrihed, været anført, at den er nødvendig for demokratiet, idet nutidens komplicerede teknik og administration medfører et behov for ekspertudsagn som forudsætning for borgernes demokratiske stillingtagen. Det har bl. a. hr. Bernhard Baunsgaard og professor Germer i høj grad anført. Vi er ikke uenige heri, men vi finder, at denne begrundelse kun medtager et lille hjørne af problemstillingen, og vi vil gerne gå et lag dybere, hvor det ikke så meget er et spørgsmål om såkaldte ekspertfunktioner, men om det mere principielle: skal en offentligt ansat fungere som blindt redskab for sine overordnede, i sidste instans altså for den politiske forvaltningschef, eller skal han fungere som tjener for den befolkning, der betaler hans løn?

Sagen fra Danmarks Statistik indbyder til denne overfladiske snak om ekspertudsagn, men det var jo ikke ekspertudsagnet, der fældede den pågældende, det var derimod hans stillingtagen, den synsvinkel, han anskuede problemet under. Med andre ord hans prioritering af borgerens sikkerhed fremfor systemets maksimale kontrol. Endnu tydeligere bliver det i de andre sager, jeg har været inde på. Ville Freddie Olesen, ville Ilse Mikkelsen blive anset for eksperter? Næppe. Om det så er de nævnte overlæger ved Københavns hospitalsvæsen, så ville deres vurderinger næppe blive kaldt ekspertudtalelser. Man ville sige, at de luftede private politiske synspunkter.

Nej, i alle disse tilfælde drejer det sig om det mere fundamentale: skal den ansatte fungere som blindt redskab for sine overordnede, eller har den ansatte lov til offentligt at tage parti for de administrerede, for klienterne, endda selv om det nødvendigvis bliver imod de overordnede? Hermed er vi tilbage ved tavshedspligten eller anden form for indskrænkning af ytringsfriheden. Skal en sådan indskrænkning strengt begrænses af hensynet til den enkelte borgers beskyttelse, eller kan offentligt ansattes ytringsfrihed også begrænses for at beskytte magthaverne?

Undervejs i den lange debat, om dette emne i det seneste år har det ofte været fremført som en fornuftig og hidtil respekteret regel for offentligt ansatte, at de ikke ytrede sig i den offentlige debat om de forhold, de havde med at gøre i deres ansættelse. Det kan lyde meget tilforladeligt, men er ikke desto min-

dre noget forløjet sludder. Hvad har vi ikke set i tidens løb af offentligt ansattes ytringer vedrørende deres egne sagsområder, som ingen har drømt om at påtale, blot fra det sidste par år? Når Ilse Mikkelsen blev chikaneret, så var det jo ikke, fordi hun ytrede sig om sit sagsområde, nemlig hvordan bistandsloven faktisk virkede, men fordi hun ytrede sig kritisk om det og dertil farligt underbygget af praktisk erfaring. De mange, mange offentligt ansatte, som har skrevet lobhudlende artikler om bistandsloven uden at skele til, hvordan den faktisk virker, har ingen villet hindre i at ytre sig.

Hvis jeg ikke tager meget fejl, så har vi set i stribevis af bestilte og ikke-bestilte artikler for Storebæltsbroen fra offentligt ansatte, som her netop skrev om deres eget område. Ja men i disse tilfælde har de ytret sig i overensstemmelse med deres politiske forvaltningschefer, kunne man sige. Og læg så mærke til, hvad det betyder i virkeligheden. Det betyder, at de altså godt må ytre sig også i højst kontroversielle spørgsmål, hvis blot deres ekspertviden og hele autoritet bruges til fordel for chefens politiske synspunkt.

Men det er end ikke gjort hermed. I årevis har vi f. eks. set medlemmer af den offentligt ansatte atomkraftlobby på Risø ytre sig vidt og bredt for atomkraft nu, selv om det ikke var regeringens officielle standpunkt. Vi har set dem skamride deres påståede ekspertise med den påstand, at affaldsproblemerne er løst, selv om det er i direkte modstrid med regeringens synspunkt. Ingen har søgt at lukke munden på dem af den grund. Eller lad os mindes de hærskarer af offentligt ansatte militærfolk, som har brugt deres ytringsfrihed til at kritisere de alt for lave krigsbevillinger, altså kritisere regeringens politik. Det har ikke fået konsekvenser. Ingen tale om privatpolitiske synspunkter her. Eller fra samme boldgade: de tommetykke udklipsmapper med offentligt ansatte politifolks krav om flere penge, mere personale, bedre udstyr, større beføjelser, det vil sige uenighed med og kritik af regeringen, hvilket ingen nogen sinde har anfægtet deres ret til.

Som disse eksempler viser, er der ikke og har der aldrig været tale om, at offentligt ansatte ikke må ytre sig om spørgsmål inden for eget forvaltningsområde. Der er end ikke tale om, at de ikke i sådanne tilfælde må ytre sig i strid med deres politiske forvaltnings-